

Doop van de Heer
13 januari 2019

Waar is God? Waar is Hij die gezegd heeft: ‘Troost mijn volk?’ Hoe komen we Hem op het spoor, die niet varen laat het werk van zijn handen? Waar vinden we de stilte die ons zijn stem doet verstaan?

God lijkt zo ver. En er zijn zoveel andere goden die om het hardst om aandacht schreeuwen. Sommige manifesteren zich in grote beelden, met veel drukte, veel ruis. Ze doen zich voor als onmisbaar om echt gelukkig te worden, als onontbeerlijk om je weg op aarde te vinden.

Maar blijkbaar moeten die andere goden nogal wat moeite doen om hun grootheid te bewijzen. Blijkbaar zijn al die grote beelden nodig. En als je niet uitkijkt, worden er nogal wat offers van je gevraagd om ze te dienen of gunstig te stemmen.

Zo niet de God van Israël. Zijn stem klinkt wel, maar wil niet domineren. Zijn woorden werken scheppend, maar alleen voor de goede verstaander. Zijn licht schijnt in het donker van de tijd, maar de gloed ervan is verborgen. Wat uiteindelijk is uiterlijke glans niet waar het wezenlijk om gaat.

De eigenheid van de God van de bijbel wordt zichtbaar gemaakt door de mens die namens Hem doet wat moet gedaan. De mens in wie het woord is, die voor het woord leeft, die door het woord bewogen wordt. In de Bijbel heet zo iemand Gods trouwe dienaar. In de boeken van de profeten lezen we over een trouwe dienaar die God naar de mensen zal sturen om ze te troosten en te bemoedigen.

Wie is bedoeld met die trouwe dienaar waar de profeet over spreekt? Volgens Jesaja is dat het heel het volk: ‘Jij, Israël, mijn dienaar Jakob, die Ik uitverkoren heb ... tot wie Ik zei: Jij bent van mij’. Het volk Israël zal een bijzonder volk moeten worden onder de volkeren. Met Israël schrijft God zijn geschiedenis die alle volkeren tot lering dient.

De God die uit chaos kosmos schiep, zal zijn volk terugvoeren uit de chaos van de ballingschap. Hij wil troosten en het volk helpen opdat het opnieuw zijn trouwe dienaar kan zijn: ‘een licht voor de volkeren’. Ieder die tot het volk van God behoort is geroepen om dat goddelijk licht te verspreiden in deze wereld.

De getuigen van Jezus van Nazareth, de apostelen en evangelisten, zullen ons verkondigen dat Hij een trouwe volksgenoot is geweest, voorbeeldig trouw aan zijn roeping als eerstgeborene, te midden van vele broeders en zusters - zoals Mozes, Saul en David – en alle andere lichtdragers van alle eeuwen. Lucas ziet in Jezus dé trouwe dienaar bij uitstek, de besliste voorganger van zijn gemeente. Hij aarzelt niet en gaat met allen die Hem willen verstaan zijn eigen weg. Zonder veel drukte en

ruis, maar in overduidelijke dienstbaarheid en trouw. Het geknakte riet zal Hij niet breken, Hij bewaakt de kleine vlam.

We horen vandaag het vertrekpunt noemen vanwaar Jezus wil opgaan naar Jeruzalem, en dat is de rivier de Jordaan waar Johannes' verkondiging klinkt. Een verkondiging die aan duidelijkheid niets te wensen over laat. Johannes bezweert de menigte (wellicht horen we erin een echo van de fanatieke verkondiging van zijn Esseense leermeesters uit de woestijn) dat het oordeel en de ondergang van deze wereld nabij is.

Neen, hij zegt dat niet om mensen de stuipen op het lijf te jagen of als voorspeller van een grote ramp zoals sommige nep-profeten dat graag doen, zelfs nog in onze dagen. Johannes zegt: 'Deze wereld gaat voorbij.' En met *dé* wereld is dan bedoeld de nog steeds bestaande wereld waar machtigen de dienst uitmaken en recht ver te zoeken is. *Dé* wereld heeft geen toekomst, *dé* wereld gaat aan zichzelf ten onder. Daarom zegt Johannes: de bijl ligt aan de wortel (Lc. 3, 9). Niet om ons de stuipen op het lijf te jagen zegt hij dat, maar vooral om Herodes te verontrusten. Herodes vreesde, dat door Johannes een revolutionaire beweging zou ontstaan en daarom besloot Herodes om hem te doden. Jezus ziet Johannes echter als een geestverwant, en ervaart Johannes' verkondiging als een nieuw begin, dat het aanschijn van de aarde kan vernieuwen. 'Vanaf de dagen van Johannes zal het koninkrijk doorbreken en geweldenaars kunnen de strijd daarvoor aan', lezen we bij Matteüs (Mt. 11, 12).

Jezus ziet hoe mensen worden geraakt en hun leven gaan veranderen. Hij ziet mensen voor wie de maat van de ongerechtigheid vol is en die zich daarom zoeken te bekeren, zowel tot de God van Israël alsook tot elkaar. Hij schouwt het visioen van een totale ommekeer van deze bestaande orde, het visioen van het koninkrijk van God.

De doop van Jezus wordt beschreven tegen een decor van onrecht (19-20). Herodes speelt een korte hevige hoofdrol door zich – in tegenstelling tot het volk – niet te willen bekeren. Het onrecht wordt zelfs zo overheersend dat de Doper zelf al in de gevangenis is geworpen voordat Lucas Jezus' doop aan de gemeenschap van de medebekeerlingen vermeldt. Door het verhaal zo te vertellen, laat Lucas de nadruk vallen op Jezus, de Messias, én op de gemeente van gedoopten die de verdrukking weerstaan en Johannes' woorden gaan doen, en daardoor belangrijker zijn dan de verkondiger zelf die in de gevangenis zit en weinig meer kan doen.

De nadrukt ligt bij Lucas op het feit dat Jezus als voorganger van dat vernieuwde volk door God bevestigd wordt. We lezen: 'Terwijl al het volk zich liet dopen, en Jezus na zijn doop in gebed was, geschiedde het dat de hemel openging'. Over dit hele gebeuren rond het vernieuwde volk en zijn Messias gaat de hemel open en klinkt de stem: 'Gij zijt mijn Zoon in wie ik mijn welbehagen heb'.

Zo rijst, te midden van zijn volk, voor onze ogen de gestalte op van de trouwe dienaar, Hij die de Enige en Eeuwige de hand reikt. Jezus is die dienaar met de nieuw gedoopten daar beneden. Samen willen ze opgaan naar Jeruzalem, Gods stad van vrede. En ze weten het: die weg is te vinden in henzelf; in hun ziel en geweten.

Het echte nieuwe begin zal gemaakt moeten worden door een nieuw volk van gedoopten, en dus ook met ons, rond de nieuwe Jozua die voor zijn volk zal uitgaan: Jezus uit Nazareth in Galilea. Hij is onze voorganger. De evangelisten zullen ons blijven spreken over deze ene mens, deze trouw knecht van Mozes, die in zijn leven en sterven alles heeft volbracht.

Het gaat er niet om te kiezen voor wat zich groot maakt, te bouwen op macht. Ook als kerk hoeven we echt niet machtig of groot te zijn. Beslissend is of we in leven en handelen kiezen voor Hem en voor de dienst zoals Hij die heeft voorgeleefd.

Tot de mensen die doen willen als Hij, tot de navolgers van alle eeuwen zegt Hij: 'Ik maak jou, op jouw eigen plek tot een licht voor allen die jou zullen ontmoeten'. De mensen die in zijn voetspoor wandelen – en dat is toch wat we in ons leven willen proberen – mogen weten dat dezelfde God die Jezus bij de hand nam en naar het nieuwe land leidde, dwars door de dood heen ook ons bij de hand zal nemen en thuis zal brengen.

Voor allen die zo leven klinkt Gods stem op. Dezelfde die ook een woord van licht sprak over Jezus. 'Jij bent mijn veelgeliefde, in jou heb ik mijn welbehagen! Moge dat woord ook ons dragen en ons bewonen.'